

Малина Лариса Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сурдопедагогіки Факультет корекційної педагогіки та психології Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СТРУКТУРА МОВЛЕННЄВОГО РЕЖИМУ ШКОЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

Оволодіння мовленням здійснюється у мовленнєвій діяльності, в процесі спілкування. Сучасне науково-освітнє поле оперує поняттями «комунікативна спрямованість», «комунікативна здатність», «комунікативна компетенція», «комунікативна компетентність». Це характеристика комунікативно-діяльнісного або комунікативно-прагматичного підходу в роботі з формування та розвитку мовлення дітей.

Завдання, що окреслює сучасність до навчання і виховання підростаючого покоління, єдині як для масової, так і спеціальної школи.

Усне мовлення дітей з вадами слуху відрізняється від мовлення чуючих дітей перш за все бідністю словника і обмеженістю можливостей мовленнєвої практики. Низький його рівень характеризується спотворенням звукової сторони, недостатньою автоматизованістю мовленнєво-рухових стереотипів, слабкістю мовленнєвих контактів, обмеженістю уявлень про довкілля, зниженням потреби в мовленнєвому спілкуванні, бідністю словникового запасу, неточністю вживання слів, складністю актуалізації словника, превалюванням пасивного словника над активним, не сформованістю граматичної сторони мовлення, збідненістю і нечіткістю граматичних і морфологічних узагальнень, недорозвитком лексико-граматичної будови мовлення, що впливає на якість зв'язного мовлення (К.Д.Бойко, Р.М.Боскіс, А.М.Гольдберг, А.Г.Зікеєв, С.О.Зиков, К.Г.Коровін, Ф.Ф.Рау, М.Д.Ярмаченко, М.К. Шеремет, Л.І. Фомічова).

В даному повідомленні розглядається структура мовленнєвого режиму в спеціальній школі як певної мовленнєвої системи через взаємозв'язок з умовами її використання, функціонування, засвоєння і тими змінами, що відбуваються у процесі спілкування.

Спілкування як полікомпонентний утвір, що містить лексичну, фонетичну, граматичну, діалогічну і монологічну складові. Вони визначають мовленнєву компетенцію того, хто говорить. Мовленнєва компетенція характеризується певними критеріями та здійснюється за такими формами: **мовленнєві вміння, мовленнєві навички та мовленнєва взаємодія.**

Мовленнєвий режим школи як фактор корекції мотивації, потреб, умов учіння учнів, що спрямовані на зміни характеру взаємин між учасниками комунікації, як процес удосконалення її ознак і можливість зміни комунікативно-мовленнєвих досягнень дітей з порушенням слуху.

Учасники мовленнєвого режиму : вчитель(і)-учень(і)-педагогічний колектив в цілому. Сфера діяльності педагога як «зона підвищеної мовленнєвої відповідальності», «комунікативна поведінка вчителя», «культура мовлення педагога», «мовленнєва діяльність педагога», «комунікативні якості

педагога», «мовленнєва майстерність педагога» (Бабич Н.Д., Зязюн І.А., Скворцов Л.І.). Вимоги до мовлення вчителя. Комплекс мовленнєвих умінь сурдопедагога: правильно і виразно говорити; засвоєння до автоматизму механізмів позамовних виражальних засобів (міміка, пантоміміка, жести, погляд, тембр мовлення, тощо), володіння фонетико-інтонаційною виразністю (ритмом, силою голосу, висоту тону); точність, логічність, змістовність передачі думок; вміння керувати своїм психофізичним станом.

Рамки мовленнєвого режиму для вчителів початкових класів, вчителів-предметників та вихователів в урочний і позаурочний час. Наступність у роботі вчителя і вихователя в організації мовленнєвого середовища поза класом. Напрямами, форми впровадження і контролю мовленнєвого режиму є проведення шкільних заходів. Вимоги до виступу дитини як звіту про власні мовленнєві досягнення.

Вимоги до усного мовлення учнів з порушенням слуху. Контроль за вимовою за напрямками: робота над мовним диханням, голосом, робота над звуками та робота з іншими фонетичними елементами мовлення (наголос, орфоєпія, темп тощо).

Педагогічні технології впровадження мовленнєвого режиму в спеціальній школі.

Таким чином, сформованість у дитини стійких мотивів спілкування, частота контактів, ініціативність, активність взаємодії з навколишнім середовищем – показник дотримання у спеціальній школі мовленнєвого режиму.

Список використаних джерел

1. Выготский Л.С. К психологии и педагогике детской дефективности. Дефектология.-1974.-№3.-С.71-76
2. Богданова Т.Г. Сурдопсихология: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учебн. заведений.- М.: Издательский центр «Академия», 2002
3. Н.Д.Ярмаченко. Проблема компенсации глухоты.-Киев, Рад школа, 1976
4. Мацько Л. (2006). Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу. Дивослово №7